

Шта је деменција?

О ДЕМЕНЦИЈИ

Овај лист за помоћ описује деменцију, ко је добија, и неке од њених најчешћих облика. Он описује неке од раних знакова деменције и наглашава важност раног медицинског откривања болести.

Деменција је израз који се користи да би се описали знаци једне широке групе болести које изазивају постепено и погоршавање у функционисању једне особе. То је широки појам који се користи да би се описао губитак памћења, умствених способности, разумног размишљања, способности понашања према другим људима и онога што се сматра нормалном осећајном реакцијом.

Ко добија деменцију?

Већина људи с деменцијом су старије особе, али је важно упамтити да највећи део старијих људи не добија деменцију. Она није саставни део старења. Деменција може погодити свакога, али је чешћа након 65. године старости. Особе у четрдесетим и педесетим годинама старости такође могу добити деменцију.

Шта изазива деменцију?

Постоје многи различити облици деменције, и сваки је изазван различитим узроцима. Неки од најчешћих облика деменције су:

Алцхајмерова болест

Алцхајмерова болест је најчешћи облик деменције и сусреће се у око 50% до 70% од свих случајева деменције. То је прогресивна дегенеративна болест која напада мозак. Мождане ћелије се смањују или нестају, а ненормалан материјал се гомила у облику "испреплетених нити" у центру можданих ћелија, и у облику "плочица" ван можданих ћелија. То ремети проток порука у мозгу, оштећујући везе између можданих ћелија. Током времена мождане ћелије одумиру, а то значи да особа не може да се присети информација или да их не може примити. Како Алцхајмерова болест напада одређене делове мозга, тако се губе одређене функције и способности.

Деменција крвних судова

Деменција крвних судова (vascular dementia) је широк појам који се користи за деменцију изазвану проблемима у дотоку крви до мозга, и други је најчешћи облик деменције. Постоји већи број различитих врста деменције крвних судова. Две најчешће су вишеинфарктна деменција (multi-infarct dementia), и Бинсвангерова болест (Binswanger's disease). Вишеинфарктна деменција је узрокована већим бројем слабих можданих удара, који се називају мини можданим капима или

нападима привременог прекида дотока крви (Transient Ischaemic Attacks - TIA), и вероватно је најчешћи облик деменције крвних судова. Бинсвангерова болест (такође позната и као деменција крвних судова испод мождане коре) је повезана с променама у мозгу које настају услед можданог удара. Њу изазивају високи крвни притисак, задебљање артерија и поремећаји у протоку крви.

Деменција крвних судова може сличити Алцхајмеровој болести, а код неких људи може се јавити и мешавина Алцхајмерове болести и деменције крвних судова.

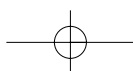
Паркинсонова болест

Паркинсонова болест је поремећај централног нервног система који се постепено погоршава, и који се одликује дрхтањем мишића (тремор), укоченим удовима и зглобовима, тешкоћама при говору и тешкоћама при покретању неког дела тела. Касније током болести, код неких људи може да се развије деменција. Лекови могу побољшати телесне знакове болести, али могу имати нежељена дејства у које спадају привиђења, умишљање ствари, привремено погоршавање стања збуњености, и ненормални покрети.

Деменција са Луи телима

Деменција Луи телима (dementia with Lewy bodies) је изазвана негативним променама у нервним ћелијама мозга и њиховим одумирањем. Име потиче од присуства ненормалних заобљених структура, које се називају Луи телима и које се развијају у унутрашњости нервних ћелија. Верује се да оне можда доприносе одумирању можданих ћелија. Људи који имају деменцију са Луи телима обично виде ствари које не постоје (привиђења), удови су им укочени или им дрхте (паркинсонизам), а њихово се стање обично веома брзо мења, често из часа у часа или из дана у дан. Ови знаци помажу да се она разликује од Алцхајмерове болести. Деменција са Луи телима се понекад јавља напореда с Алцхајмеровом болешћу и/или с деменцијом крвних судова. Може бити тешко разликовати деменцију са Луи телима од Паркинсонове болести, а код неких особа које пате од Паркинсонове болести развија се деменција слична деменцији са Луи телима.

Назовите **Националну телефонску линију за помоћ при деменцији на 1800 100 500**
Телефонска преводилачка служба 131 450

Негативне промене можданих режњева у пределу чела и слепоочница (Fronto Temporal Lobar Degeneration - FTLD)

Овај се назив користи за групу деменција при којима настају негативне промене у једном или у оба мождана режња у пределу чела или слепоочница. Ту спадају деменција режњева у пределу чела и слепоочница (fronto temporal dementia), прогресивни поремећај способности течног говора (progressive non-fluent aphasia), деменција при којој се заборавља значење речи (semantic dementia), и Пикова болест (Pick's disease). Око 50% особа код којих су настале негативне промене на мозгу у пределу чела и слепоочница има породичну историју ове болести. Код особа које наследе ову болест често постоји промена у тау протеинском гену хромозома 17, која доводи до производње ненормалног тау протеина. Нису познати други фактори опасности.

Хантингтонова болест

Хантингтонова болест (Huntington's disease) је наследна болест при којој настају негативне промене на мозгу које утичу на свест и тело. Она се обично јавља између тридесете и педесете године живота и одликује се опадањем умствених способности и неправилним, невољним покретима удова и мишића лица. У друге знакове спадају промене личности, поремећено памћење, успорен говор, поремећена способност расуђивања и психијатријски проблеми. Напредовање болести се не може зауставити лечењем, али лекови могу да контролишу поремећаје покрета и психијатријске знакове. У највећем броју случајева јавља се деменција.

Деменција која настаје због алкохола (синдром Корсаков)

Превише алкохола, нарочито у комбинацији с исхраном у којој има мало тијамина (витамина Б1) може непоправљиво оштетити мозак. Ако се престане с пићем, може доћи до извесног побољшања.

Ова деменција се може спречити. Према препорукама Аустралијског националног савета за здравствено и медицинско истраживање (National Health and Medical Research Council of Australia), да би коришћење алкохола било безбедно, мушкарци не треба да пију више од 4 стандардна пића дневно, а жене не треба да пију више од 2 стандардна пића дневно. Код особа које редовно пију у овим или у мањим количинама није примећена појава деменције која настаје због алкохола, нити синдрома Корсаков.

Најосетљивији делови мозга су они који се користе за памћење и планирање, за организовање и расуђивање, за способности понашања према другим људима, и за равнотежу. Чини се да узимање тијамина помаже да се спречи и побољша ово стање.

Кројцфелд-Јакобова болест

Кројцфелд-Јакобова болест (Creutzfeldt-Jacob disease) је веома редак, смртоносан поремећај мозга изазван једном протеинском честицом која се зове прион. Јавља се код једног у милион људи годишње. Рани знаци укључују ослабело памћење, промене у понашању и неусаглашеност телесних покрета. Како болест узима замаха, а то је обично брзо, опадање

умствених способности постаје израженије, јављају се невољни покрети, а код особе може да дође до слепила, слабости у удовима и коначно до падања у кому.

Да ли се ради о деменцији?

Постоји већи број здравствених стања чији знаци сличе деменцији. Лечењем тих стања знаци ће нестати. У та стања спадају недостатак неких витамина или хормона, потиштеност, супротна дејства различитих лекова или превелике дозе лекова, инфекције, и тумори мозга.

Од основне је важности поставити медицинску дијагнозу у раној фази, одмах чим се знаци појаве, да би се осигурало да ће особи која пати од неког медицинског стања бити постављена одговарајућа дијагноза и да ће она добити одговарајуће лечење. Ако су знаци изазвани деменцијом, благовремено постављање дијагнозе значиће и благовремени приступ подршци, информацијама и лековима, ако они постоје.

Да ли се деменција може наследити?

То зависи од узрока деменције, па је зато важно поставити сигурну медицинску дијагнозу. Ако постоји забринутост због опасности да се наследи деменција, саветујте се с вашим лекаром или назовите Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест да би разговарали са саветником. У већини случајева, деменција није наследна.

Који су рани знаци деменције?

Рани знаци деменције су једва приметни и нејасни и можда неће бити одмах очити. Неки од честих знакова могу бити:

- Постепено и све веће губљење памћења
- Збуњеност
- Промене личности
- Незаинтересованост и повлачење у себе
- Губитак способности за обављање свакодневних послова.

Шта може да се учини да би се помогло?

Засада не постоји начин да се спречи или излечи већина облика деменције. Међутим, утврђено је да неки лекови могу ублажити неке од знакова.

Подршка је од основне важности за особе с деменцијом, а помоћ породице, пријатеља и неговатеља може позитивно допринети лакшој контроли над овим стањем.

Даље информације

Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест нуди подршку, информације, поуку и саветовање. Назовите Националну телефонску линију за помоћ при деменцији на **1800 100 500**.

За даље информације и да би погледали друге листове за помоћ, посетите наше место на интернету на **www.alzheimers.org.au**

Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест је одговорно за садржај у овом листу за помоћ.

Овај штампани материјал даје само општи преглед обрађене теме. Особе треба да затраже професионални савет у вези њиховог специфичног случаја. Аустралијско удружење за Алцхајмерову болест не одговара за грешке или пропусе у овом штампаном материјалу.